Üksiknumber 10 senti.

mnt.19a
Tallinn

ÕPETAJATE LEHT

Kutseteadliku õpetajaskonna häälekandja

Toimetus ja talitus: Pühavaimu 11, Tallinn. Tel. 458-52. Avatud k. 11—15.

Tellimise hinnad: Aastas — 4 kr. 50 s., poolaastas — 2 kr. 25 s., veerandaastas — 1 kr. 15 s., ühes „Kasvatusega" aastas — 7 kr. 50 s., poolaastas — 3 kr. 75 s.

Kuulutuste hinnad: Teksti ees ja tekstis teksti kirjaga 10 senti, mujal 5 senti mm.

Nr. 43 (260). 25. oktoobril 1935. a. VI aastakäik. Ilmub reedeti.

Eesti Õp. Liidu teateid

E. Õp. Liidu asemikekogu

astub kokku tuleval neljapäeval, 31. oktoobril Tallinnas E. Õ. Liidu ruumes, Pühavaimu 11, algusega kell 9.30.

Päevakorras: 1. Koosoleku avamine; 2. koosoleku tööle rakendamine; 3. uute liikmete vastuvõtmine; 4. aruanded ja informatsioon; 5. 1935./36. a. tegevuskava; 6. eelarved; 7. valimised; 8. koosolekul algatatud küsimusi.

E. Õ. Liidu põhikirja kohaselt võib iga maakonna liit ja iseseisev ühing valida iga 50 liikme kohta ühe esindaja, kusjuures üle tervete viiekümnete ulatav 25 liiget annavad õiguse valida veel ühe esindaja.

Ü. k. ü. „Õpetaja" peakoosolek

toimub neljapäeval, 31. oktoobril Tallinnas E. Õ. Liidu ruumes, Pühavaimu tän. 11, kohe peale asemikekogu koosolekut (umbes kell 3 p. l.).

EÕL ja SOY vahetasid tervitustelegramme hõimupäeva puhul.

Hõimupäeva puhul saatis E. Õpet. Liit laup., 19. okt. sõprusliidulepinglasele Suomen Opettajayhdistyse esimehele haridusnõunik Kaarlo Ahtialale telegrammi, milles palus soome ametikaaslasi vastu võtta südamlikke tervitusi. Samal päeval saabunud vastuses Suomen Opettajaydistyse esimees tänab sõpruse kinnitamise eest ja läkitab E. Õ. Liidu esimehe dir. A. Veiderma kaudu omaltpoolt eesti õpetajaile siiraid hõimutervitusi.

Juba 279 kirja senini saabunud.

Valistuksen Lastenlehtis ja mujal ajakirjanduses ilmunud üleskutsete peale on soome lastelt eesti lastele saabunud E. Õp. Liidu kaudu juba 279 kirja. Peale nende on saabunud saadetisi hulgaliselt soome koolidest. Viimased sisaldavad tavalisesti igaüks paarkümmend üksikkirja. Kirju on saabunud igast soome linnast ja maanurgast. E. Õ. Liidu büroost on saadetud kirjad edasi samuti üle kogu Eesti. Eriti hulgaliselt tõi post kirju hõimupäevade järele. Peale selle on hulgaliselt kirju saabunud maakoolivalitsustele.

Ning kirjad ise on sageli õige leidlikult ja huvitavalt koostatud. Üks õpilane kirjutab Porvoost: „Nüüd kirjutan Sulle uudiseid Soomest. Mul on kodus kolm kassi. Ühel neist on saba lõhki. Mida kuulukse Eestist?"

Tervitus Leppävirran Õpetajate Ühingult.

E. Õ. Liidule saabus Soomest järgmine eestikeelne kiri:

„Leppävirran Opettajayhdistyse 6. oktoobri koosolekul otsustati läkitada südamlikumad tervitused eesti ametikaaslastele hõimupäeva puhul 19. X 1935. Koosolekust osavõtjad õpetajad, arvult 30, soovivad Teile ja Teie rahvale õnneküllast tulevikku."

Aino Laitinen. Juho Ollikainen.

Hõimupäev kujunes elevusrikkaks.

Nagu juba eeldada võis, kujunes tänavune hõimupäev koolides märksa elevusrikkamaks, mis tuleb panna esijoones hõimumaade õpetajate suurema lähenemise arvele. Enamikud koolid korraldasid aktusi päevakohase kavaga. Paljudes koolides tehti algust kirjavahetuse sõlmmsega. Samuti tuleb teateid Soomest, milles kinnitatakse hõimupäeva õnnestumist.

Virumaa Õpetajate Liidu asemikekogu koosolek.

Laupäeval, 19. oktoobril, peeti Rakveres ühisgümnaasiumi ruumides Virumaa Õpetajate Liidu asemikkudekogu aastakoosolekut, millest võttis osa 16 õpetajate ühingute esindajat. Päevakorras olid 1934./35. tegevusaasta aruanded, tegevuskava ja eelarve 1936./36. tegevusaastaks ja valimised.

Koosoleku juhatajaks valiti K. Blum, protokollikirjutajaks A. Nõmmaru. Liidu juhatuse poolt esitatud tulude ja kulude aruanne, tasakaalus kr. 1019,16, võeti vastu.

Liidu tegevusaruandest selgus, et Liitu kuulusid 1934./35. tegevusaastal kõik 10 Virumaa õpet.-ühingut 245 üksikliikmega. Organiseerimistöö ühingutes pole aga arenenud ühtlaselt. Samal ajal, kui Vaivara, Viru-Jaagupi ja Palmse ühingus on organiseeritud kõik õpetajad, langeb organiseeritute protsent Lüganuse ühingus 32-le ja Alutaguse ühingus 34-le. Sõnavõtul organiseerimise küsimuses peeti vajalikuks tihedamate sidemete loomist ühingute juhatuste ja ühingute piirkonnas asuvate õpetajate vahel.

Liidu juhatuse poolt esitatud kujul võeti ka vastu Liidu eelarve 1935./36. tegevusaastaks, kus tulud kuludega tasakaalus kr. 956,80.

Liidu tegevuskavva võeti muude ilmsannete hulgas ka andmete kogumine õpetajate osavõtu üle seltskondlikust tööst.

Liidu juhatusse 1935./36. tegevusaastaks valiti P. Raudsepp, J. Lindman, A. Leesma, A. Liiv, J. Lohk, A. Mikael, E. Jõesaar, A. Nõmmaru ja A. Vihtman.

Revisjonikomisjon moodustati koosseisus: M. Meos, A. Laansalu ja J. Andreson.

Eesti Õpet. Liidu asemikkudekogu liikmeteks valiti P. Raudsepp, J. Kenkmaa, J. Lindman, A. Vihtman ja K. Blum.

Lõpuks lahendas asemikkudekogu veel majanduslikke küsimusi, vähendades Alutaguse õpet. ühingu võlga Liidule 50 protsendi võrra ja andes juhatusele volitusi Liidu kapitalide paigutamiseks kinnisvaradesse.

Õpetajad, ühingute tegelased!

1) On saabunud õpetajateühingute tegevushooaeg. Üle maa toimub arvukaid koosolekuid, loenguid jne. Nende koosolekute kavas on sageli üldsust ja kogu õpetajaskonda huvitavaid küsimusi ja uudseid mõtteid. Ärgu jäägu nad vaka alla. Pange need kirja ja saatke oma häälekandja

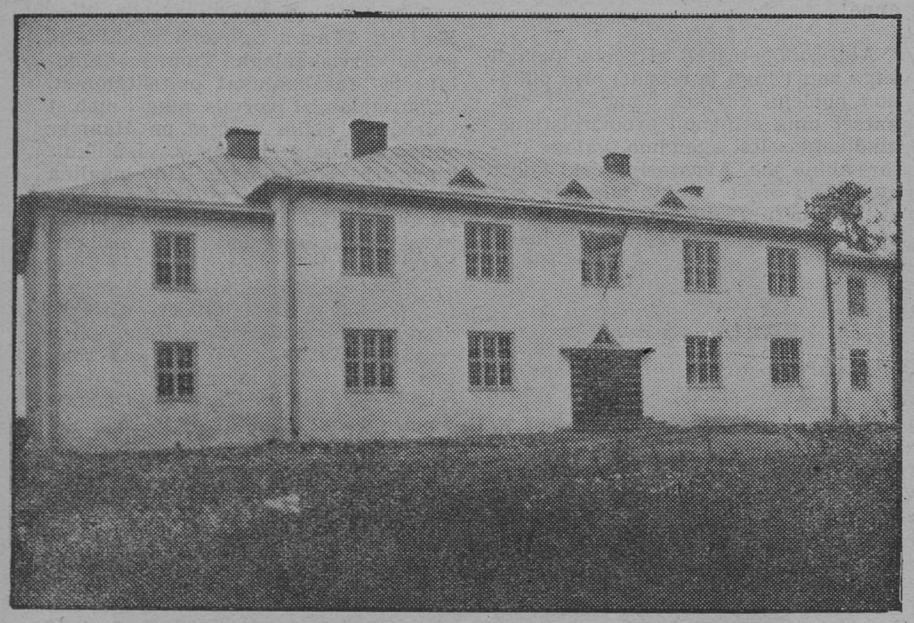
„ÕPETAJATE LEHE" TOIMETUSSE (Pühavaimu 11, Tallinn).

Read koomale oma häälekandja ümber! Eesti õpetaja isetegevus ja harrastused peegelduvad „Õpetajate Lehes".

2) Kindlustagem „Õp. Leht" ka majanduslikult tugevale alusele. Selleks astugem isiklikult ja ühinguga k. ü. „ÕPETAJA" liikmeks. Osamaks on 10 krooni. Juriidilised isikud (ühingud) peavad omandama vähemalt viis osa. Osamaksu võib tasuda ka jaokaupa. Peale selle on liikmete sisseastumismaks 1 kroon.

Ärge unustage liikmeksastumise küsimus võtta ühingu lähema koosoleku päevakorda! Nõudke enne koosolekut põhikirju tutvumiseks. Neid saadetakse maksuta. Otsustage küsimus kiiresti, et saaksite osa võtta ühingu peakoosolekust, mis peetakse 31. oktoobril, s. o. peale E. Õ. Liidu asemikekogu koosolekut.

Piiritusvabrikust tehti moodne koolimaja.

20. oktoobril õnnistati Läänemaal Jõgisoo vallas Liivi algkooli uus maja. Õnnistamist toimetas pastor Unt. Sekretär Leitalu andis ülevaate koolimaja ehitusest. Uus haridustempel läks maksma ligi 30.000 krooni. Sellest summast saadi riikliku laenu 24 tuhat krooni. Koolimaja on üleni paekiviehitus, telliskivivoodriga ja ehitatud endisesse piiritusevabrikusse.

Aktusel kõneles veel koolijuhataja Tuisk Liivi algkooli ligi 100-aastasest ajaloost. Lääne aj. maavalitsuse esimees A. Kasterpalu kinkis maavalitsuse poolt koolile riigivanema õlimaalis portree, mis kohe aktusel kinnitati seinale.

Uues koolimajas on ka näitelava, mis 6 tugeva kruviga saab üles keerata peoks. Pärast pidu keeratakse lava jälle maha ja kasutatakse klassiruumina.

Pildil: Koolimaja uus nägu.

Viljandimaa Õpetajate Liidu edurikas tegevus.

Liidu nõukogu koosolekult.

20. okt. s. a. oli koos Viljandimaa Õp. Liidu nõukogu Viljandis, linna 2. algkooli ruumes. Osa võtsid 10 esindajat. Aruandeist selgub, et Liitu on koondunud 8 õpetajate ühingut 150 liikmega, peaasjalikult algkoolidest, kus töötab umbes 200 õpetajat. Organiseerimatud on Suure-Jaani ühingus enamasti nooremad õpetajad, Põltsamaa ühingus peamiselt naisõpetajad ja Viljandi ühingus maaõpetajad. Tegevusaasta jooksul on võetud osa 2. Võidupüha pühitsemisest, nimede eestistamise toimkonna tööst, toetatud liikmeid, tehtud eeltööd huvireisi korraldamiseks Soome ja ettepanekuid õpetajate-koja eelnõu ja E. Õ. L. kongressi töökava kohta. Ühingud on korraldanud rida ekskursioone kodumaa tundmaõppimiseks ja Tartu koolinäitusele, pidanud referaatkoosolekuid, asutamisõhtuid j. m. Liidu tulude-kulude arved on olnud tasakaalus kr. 783,50. Varanduseseis aruandeaasta lõpul kr. 2927,71. Liikmemaksuks määratakse õpetajaile 1 kroon, noor. õpet. ja õp.-am. kand. 75 senti ja tunniandjaile 50 senti. Eelarve võetakse vastu tasakaalus kr. 476. Liidu juhatus valitakse tagasi endises koosseisus: P. Algma, A. Moks, A. Kiisla, A. Okelman ja P. Rängel. Esindajaiks E. Õ. L. asemikkudekokku valitakse P. Algma, P. Tammpere ja A. Pajur. Tegevuskavas nähakse ette pikem ekskursioon Soome, pedagoogilise nädala korraldamine j. m. Avaldatakse soovi, et ühingud peaksid sidet Liidu kaudu kodumaiste ekskursioonide korraldamisel. Otsustatakse tellida Tartumaa Õp. Liidu poolt väljaantav „Õpilasleht" igale Viljandimaa alg-, täiendus- ja keskkoolile pooleks aastaks ja astuda k.-ü. „Õpetaja" liikmeks. Võetakse vastu sooviavaldus kooperatiiv „Õpistu" liikmeksastumiseks.

Viljandi Õpetajate Ühingu

juhatusse valiti 18. okt. korralisel üldkoosolekul M. Johanson, A. Järv, K. Kümmel, P. Rummo ja N. Sasi.

Ühingu tegevuskavva üldkoosolek otsustas võtta liikmetevahelisi keskusteluõhtuid ja pikemaid ekskursioone tuleval suvel.

Koolinõunik Akseli Salokannel.

Joh. Käis ja eesti algkool

(Järg)

Enne kui siirdun Käisi pedagoogilise tegevuse tähtsama osa, isetegevusliku õppemeetodi vaatlusele, tuleb selgitada tema käsitust liitklassise kooli tähendusest ja võimalustest. Oma käsiraamatus „Uusi teid algõpetuses" mainib Käis, et Eestis oli 1930./31. õppeaastal maal 24% koole üheõppeaastaga igas klassis, 47% 2 õppeaastaga, 22% 3 õppeaastaga, 6% 4 õppeaastaga ja 1% 5 või 6 õppeaastaga koole, nii et Eestiski on suurem osa koolidest komplektklassiseid. Neist Käis arvab, et koolikorralduses maal jäävad rahva tarvitada väikesed liitklassised koolid. Nendes koolides on õpetaja töö raskem, tunni korraldamine nõudlikum ning töödnõudvam ja õpetajalt nõutakse neis koolides sügavamat pedagoogilist teadmist, rohkem energiat ja head pedagoogi takti [1].

Liitklassi tähtsust peab Käis õige suureks. „See ei kasvata närvilisi lapsi, vaid karastab neid ja arendab neis aktiivset tähelepanu. Väidetakse, et lapsed neis koolides omandavad vähem teadmusi, sest et aja puudusel tuleb õppekava kokku tõmmata. Kaasaegne kasvatusteadus ei seagi algkooli peaülesandeks suurt teadmuste hulka, vaid kõrgemaks eesmärgiks on vaimsete võimete arendamine ja kasvatamine isetegevas töös. Ei ole muidu ka sugugi tõestatud, et liitklassides õpilased oleksid vähem arenenud, kui üksikklassides. Järelikult komplektklassidega kool ei ole ainult hädaabinõu koolielus, vaid oluline ja väärtuslik kasvatustegur" [2].

Selle järele annab Käis täpseid juhtnööre ja kavu klasside ühendamiseks eriastmeil, alates algklasside üldõpetusest kuni 6. õppeaastani. Kui 1.—3. klassitöö moodustab üldõpetuse, püütakse 4.—6. klasside õpetust nagu öeldud keskustada sugulusainete järgi tervikuks. Selle jaoks moodustatakse n. ö. keskustusringid. Keskustuse lähtekohaks võetakse õpilase huvi ja elav elu, mis hargneb paljudesse aineisse ja paljudele aladele — kõike võimalikku ei tarvitse ometi keskustuses tähele panna, vaid ainult seda, mis liitub loomulikult teemaga. Nii näit. 5.—6. klassis sobiks oktoobris võtta ülesandeks teema: „Sügis looduses ja inimelus", „Loodus inimese teenistuses" ja „Vana kultuurmaailma elust". Mõlemais eelmisis oleks loodusteadus juhtiv, millega liituks siis maateadus, emakeel, matemaatika, laul, joonistamine ja käsitöö. Viimases oleks jälle ajalugu juhtiva niidina [3].

Meetoodilisest keskustusest ja ainete rinnastamisest ütleb Käis muu seas, et meetoodiline keskustus on hõlpus teostada, sest et see ei nõua erilist ainete järjestamist, see ei ole seotud üksikaine käsitlusviisiga.

Kuid õpetajalt nõuab see rohkem kui harilik õpetus. Õpetaja peab omama avaramat ja liikuvamat hinge, et kõiki võimalusi tähele panna. Õpetajal peab olema mitmekülgne haridus, sest kitsarinnaline spetsialist ei näe oma alast kaugemale. Sellest tulebki, et tubli hingelise ja andeka, mitmekülgselt haritud õpetaja hoolel klassiõppus annab paremaid tulemusi kui aineõpetuse korraldus. Õpetuse keskustus eeldab samuti õpetuse tihendamist, mis Käisi ettepaneku järgi korraldatakse kõige lihtsamalt, asetades sama aine 2—3 tundi järjestikku, jättes eraldi laulu, võimlemise ja võõrkeele. Nii jääks päiviti töökavasse ainult 1—2 õppeainet.

Algkooli kõrgemais klassides on 2-tunnine ühtejärgi õppimine samas aines annud häid tulemusi. 45—50 min. aeg ongi õpilasele iseseisvaks töötamiseks osutunud liiga lühikeseks. Tundide ühendamise vastu polegi esitatud midagi kompetentset. Põhjendatud ei ole nimelt väide, et 2-tunnine ühtejärgi töötamine samas aines väsitaks last algkooli kõrgemais klassides. Neis aineis, milledel nädala tunnimääras esineb 2 tundi, on parem tarvitada see aeg ühekorraga. Nii on võimalus anda kestvamaid ja mitmekülgsemaid teadmusi aines. Katselise uurimise põhjal teame nimelt, et õpetus ununeb kõige varem juba järgmistel tundidel pärast läbivõtmist. Seepärast ongi ükskõik, kas võtame järgmise tunni samas aines 2, 3 või 7 päeva hiljem [4].

Õppeaine keskustamine lühemale ajale korraldatakse ka nii, et õppekava ja tunniplaan tehakse vabamaks ja liikuvamaks, nii et määratud ainele võidakse aegajalt võtta teisele ainele määratud tunnid ja nii sooritada selle lühema aja jooksul. Näit. sügisel ja kevadel tuleks tarvitada rohkem aega taimeteadusele ja majapidamisõpetusele ning matkamisele [5].

Siirdume viimaks küsimuse sellele osale, mille praktikas tarvitusele võtmiseks Käis on sooritanud suurima ja tähtsaima töö Eesti algkooli uuendamiseks. Mõtlen õpilase isetegevuslikku ja individuaalset tööviisi, s. o. töökooli, missugust nimetust tavaliselt tarvitatakse õpilase tegevusliku õppimisviisi kohta. Käisi töö selle õppeviisi heaks algab juba Võru seminari juhatajana. Tallinna pedagoogilised nädalad 1930. a. andsid aina uut hoogu asjale. Alles selle koolikongressi järele ongi valminud need 11 köidet, juba varem mitmel korral mainitud metoodilist käsiraamatut „Uusi teid algaõpetuses". Selle teose juhtiva ja keskendava niidina ja eesmärgina on just õpilase iseseisva ja individuaalse tööviisi tegelikkusse rakendamine.

Praegune õpetus jätab lapse liiga passiivseks, ütleb Käis. Õpetaja räägib, esitab ja näitab liiga palju, koguni niisugust, mida õpilane isegi võib raamatuist jm. kätte saada. Õpetus tuleks teha vabamaks, praktilise elu poolt näidatud suunas. Tuleb esitada ülesanne, milleks õpilane otsib seletuse, arusaadava vastuse. Tuleb luua õige suhe, nagu üteldakse, üheltpoolt õpilase ja õpetaja, teiselt poolt klassi ning üksiku õpilase vahel. Klassis ühiselt töötades ei saa kõik õpilased oma võimete kohast tööd. Ühtedele on ülesanded liiga rasked, teistele liiga kerged. Ühed on kiired, teised aeglased. Sellest järgneb, et ühed on tegevuseta, teised tarvitavad tuge ja abi. Individuaalne tööviis kõrvaldabki neid takistusi, milliseid toodab klassiõpetus. Individuaalse ja isetegevusliku tööviisi olulisem vahend on tööjuhatis, mis sisaldab ülesandest, teemast rea erisuguseid küsimusi-ülesandeid klassis, väljas või kodus, mida õpilane kas üksi või rühmas sooritab vaatluste, katsete, õpperaamatute, varem õpitu, teadmeteoste, kirjanduse jm. põhjal, tarvitades abina klassi õppevahendeid, kogusid ja üldse kõike seda, mis vähegi milgi viisil selgitab ülesannet ja millest õpilane võib tarvisminevaid teateid leida. Seepärast tööjuhatis sisaldabki juhatusi tarvitatavaist abinõudest, allikkirjandusest, õpperaamatu kohaselt lehekülje täpsusega; annab tarvismineid juhiseid töö teostamiseks jne.

Käis asetab tööjuhatisele järgmised nõudmised: Tööjuhatis peab olema selge, täiesti arusaadav ja täpselt piiratud. Niisugused juhtnöörid nagu: uuri lindu, selgita asja kirjalikult, — ei kõlba, sest nad ei anna kindlalt nähtavat töösuunda. Mida hoolsamini tööjuhatis on valmistatud, seda vähem tarvitatakse õpetaja abi ülesande sooritusel. Tööjuhatises tuleb veel täpselt mainida aeg, mida õpilane võib tarvitada ülesande jaoks. See töö tuleb nii valmistada, et osa ülesandest võidakse jätta äragi. Need kohad märgitakse x märgiga. Nii võivad andekamad õpilased sooritada lisaülesandeid, mis nõrgemad või aeglasemad võivad jätta kõrvale, ilma, et klass selle all kannataks. Tööjuhatisi võidakse veel valmistada 2—3 erisugust liiki samadest ülesandeist: kergeid, keskmisi ja raskeid.

Tööjuhatise ülesanded peavad olema vahelduvad ja mitmekesised, ometi ainepärased. See tähendab seda, et tuleb nõuda kirjutust, joonistust, mõõtmist, arvutust, katseid, lugemist ja ülesmärkimist jne. (Meie töövihud olid algul ja on paljudes kohtades veelgi paljad õpperaamatu piltide jäljendid, s. o. paljas joonistamine). Nii siis märgitakse tööjuhatisse: loen, kirjutan, joonistan, mõõdan, arvutan, uurin, teen katset jne. Ainepärasus jälle tähendab seda, et näit. loodusloolline ülesanne ei või muutuda paljaks joonistamiseks, arvutamiseks ega lugemiseks, mis loomulikult kuuluvad oma tundidele. Seevastu kuuluvad siia joonistused, läbilõiked, väikesed rehkendusülesanded, väljalõiked paberist, kinnitatud taimed ja nende osad jms. selgitavad ja täiendavad tööd. Töö tuleb piirata kõige olulisemaga, et õpilast mitte liigselt koormata.

Tööjuhatise juures tuleb veel silmas pidada teadmuste kindlat omandamist. Seda mõeldes ongi tööjuhatise viimasel kohal õhutus: „Pean meeles". Osa ülesannet võidakse ka mõtteliselt sooritada. See märgitakse: „Mõtlemiseks".

Eelpool esitatud tööjuhatiste valmistamine on raske ja nõudlik töö, sest et need peaksid olema võimalikult lähedal igale koolile ja selle õpilastele. Õpetajal ei ole selleks aega ega igaüks suudagi seda. Käis on seepärast kirjutanud ja toimetanud suure hulga erilisi trükitud tööjuhatisi, kas kaartidena või vihikuina. Neid on koduloos, maateaduses, loodusteaduses ja ta kaastöölistelt ajaloos, emakeeles, kirjanduses.

(Järgneb tüüpilisi näiteid trükitud tööjuhiseist.)

---

[1] Uusi teid algõpetuses I, lk. 6—11.
[2] Uusi teid algõpetuses I, lk. 6—11.
[3] Uusi teid algõpetuses I, lk 32/6.
[4] Uusi teid algõpetuses I, lk. 37—40 ja Teated VIII, lk. 108—111.
[5] Teated VIII, lk. 109—110.

Sapikivikesi, ketserlikke mõtteid ja muid pisiasju, mis mu südamesoppidesse kogunenud.

On möödunud ajad, kus algkooliõpetajaid vaid sajatati. Viimasel ajal oleme kuulnud oma töö kohta tõsiseid ja kiitvaid hinnanguid ning isegi komplimente. Ent lõpmata raske on vaimseid väärtusi ümber arvestada rahaks. Seda tõendab kujukalt uus õppejõudude tasudeseadus.

* * *

Minu rätsep on osav mees omal alal. Mu püksid olid ülalt läbi kulunud. Ta tegi nad lühemaks ja alt saadud lapikestega paikas ülemise osa kinni. Ka olen kuulnud, et arstid lõikavad tihti kas või jalakannast tükikese nahka, et lappida nina. Millegipärast meenus see mulle lugedes uut tasudeseadust.

* * *

Üks imelik liik olevusi on need maaõpetajad. Nagu aastate vältel on selgunud, võib neid väga hästi toita lubadustega. Kui esimest korda vähendati astme võrra nende palgad, siis vaid ajutiseks — aastaks, sest oli kriisiaeg. Kriisiaeg möödus, ajad on paranenud, aga aste jäi ikka samaseks. Aga aegade veel paranedes lubatakse see ülekohus kord ikkagi ära kaotada. See on nagu tükk suhkrut hobuse nina ees: kätte ei saa, aga kõndima sunnib.

* * *

Ühel õpetajatepäeval alustas iga lektor oma ettekannet kurtmisega, et õpetaja on liiga koormatud mitmekesiste ülesannetega. Ent lõpuks asetas igaüks neist mõne uue lisakoorma õpetaja õlule. Üks soovitas isegi asuda õppima uut teadust — massipropagandat, et mõjusamalt teostada raamatuaasta ja kooli propageerimist. See kuldne soov aga jääb vist küll vaid sooviks, sest meil ei ole vaja hankida masside mööduvat poolehoidu — ei kandideeri me ministriteks ega rahvasaadikuteks — ja meie propaganda sihiks on inimeste teadlikkus, mitte massisuggestioon.

* * *

Emakeele lektor hurjutab õpetajaid, et nad ise ei valda tarvilisel määral emakeelt, mis torkab silma just sõnavõttudes õpetajatepäevadel. Punastasin ka mina ja lasin pea norgu, sest meenus, et nii mitmetki mitte lihtõpetajad patustavad rängalt ses suhtes. Nii tarvitas üks pidevalt venekeelset „s tšem to", teine kõneles „tulivad", „pidivad", „panivad", kolmas armastas pipardada oma kõnet ukraina ja vene naljadega ning tsiteeris vene luuletajaid. Kas meie emakeeles ei leidu vanasõnu, nalju ja luuletusi, millega võiks soolata oma sõnavõttu?

* * *

Õpetaja peab olema tänapäeval osav pedagoog, eeskujulik aednik, propaganda ja seltskonnatöö eriteadlane ja arst, kes ei hoolitseks ainult laste füüsilise tervise eest, vaid oskaks ravida ka hinge. Ja kui õpetajal olekski need kurikuulsad seitse nahka, siis jääks ikkagi mõni ja tihti just tähtsam, ala tahaplaanile, viljelemata. Aga kas ei võiks ametisse panna puht kooliarstid, näiteks igasse valda üks pedagoogilise ettevalmistusega arst, kes töötaks käsi-käes õpetajaskonnaga ja abistaks teda? Ja mitte ainult koolinoorsoo tervishoid, mis tekitab üha suuremat muret, vaid ka õpetus- ja kasvatustöö teeks kindlaid ja märgatavaid edusamme. Kulud? Ometi on võimalikuks saanud, et riik peab ülal arvurikka õpetajaskonna, ametnikke jne. Kui palju tähtsam on meie noorsoole alaline ja kättesaadav arstline nõuanne!

* * *

Algkooliõpetajaist ei peeta kusagil väga suurt lugu ja reisidel olen püüdnud hoolega varjata oma õiget elukutset ning esinenud proovireisijana, kindlustusseltsi agendina, vallasekretäri abina jne. Avastasin siiski koha, kus minu õiget ametit hinnati: see on Pärnu linn, kus majateenijad ja algkooliõpetajad on suvitusmaksust vabad!

Riu—Rio.

Viis kunstnikku.

„Pallase" lõpetajate näitus 20. okt. — 3. nov. 1935 Tartus.

Vaatamata, et näitus koosneb 70 tööst, millest paljud õpilasnäituste kaudu juba tuntud, annab ta ülevaate lõpetajate tasemest ja kujunenud isiksusest. Omapära neist kõige vähem omab alles Aino Bach, ainuke lõpetaja, kes tegeleb graafiliste tehnikatega (monotüüpia, ofort, külmnõel, mezzotinto, akvatinto, litograafia, puulõige, puugravüür, sulejoonis). Tunned, et pearõhk langeb tehnikale. Kuid „Mustlases" on juba muud peale tehnika.

Eriti minoorse kuid pingelise elamusega on Ida Antoni maalid. Need äärmiselt lihtsad (jaapanlikud?) kompositsioonilt: peaaegu neutraalne hall pind, millel paar eset (paati, varest, lambapead), isegi üks (Sügis) — vette sukelduv langenud leht; omavad eepilist pinget.

Richard Uutmanni maalid värviskaalalt on Bachile ligidased, kuid selgemad, kargemad, kuna neis domineerib ka savikaid, sinakaid ja valkjaid toone. Parimad tööd on „Kalurid" ja „Männid".

Sootuks eelmistest erinev on Erich Haamer oma punaka ja sooja värviskaalaga. Tunneme kindlat ja tasakaalukat pintslitõmmet, endausaldamist vormis ning mehist elurõõmu. Selles mõttes on Haamer sümpaatsemaid lõpetajaid. Isiklikult tema erk „Kaardimängijaid" maalina meeldis enim. „Maarjal lapsega" häiris tagapõhjal hobuse liigne sujuvus, kuigi muidu esiplaanil värvid on igati head.

Liigset elurõõmu omab Valerian Loik, kes peamiselt opereerib erksate, magusate värvidega, isegi kontrastis (näit. „Autoportree" — roh., pun., valg., sin.); samuti prl. L. portree" — roosa, kol., roh., taevasin.). Võime ennustada Loigule tellimisi portreede alalt, sest eeldusi temal selleks on (Hr. K. portree), ja praegune aeg hakkab vajama ka „õuemaalijaid".

Üldiselt on noored kunstnikud oma loomingu teostanud analüütiliselt. Sünteesi — kompositsiooni, eepilist momenti veel ei usaldata. Või kui, siis on see konstrueeritud. Uutmanni ‚Rannamaastik" näiteks, pinnalt suurimaid töid, rakendab hulk inimesi tööle, kuid ükski neist ei tööta. Sama märkame ka teiste kompositsioonide juures. Erandiks võib pidada Antoni „Lõikust".

Kas ei peitu selles asjaolus üldiselt kaevatud kunstiteoste vähese leviku põhjus? Kas ei peaks kujutav kunst elama üle sama murrangu, mida oleme näinud kirjanduses?

Ed. Tasa.

Vanemaiks õpetajaiks kinnitati

Läänemaal 72 õpetajat.

Kuni toimetustöö lõpuni oli HSM-is läbi vaadatud ja otsus tehtud vanemaks õpetajaks kinnitamise kohta alates 1. augustist veel järgmiste õpetajate kohta:

Läänemaal:

Sevanja Pettai, Helene Johannson, Gustav Rõõmus, Eliise Aljas, Johannes Kelemit, Marie Brever, Mihkel Jõe, Priidu Toompuu, Karl Tamberg, Aleksander Loomsmann, Aliide Medri, Artur Mets, Eduard Mäehans, Eliise Viht, Friedrich Sooster, Voldemar Kvarnström, Johannes Laid, Matvei Kindel, Kosma Laredei, Salme Tõkke, Marie Peterson, Johannes Reinbach, Jüri Aguraiuja, Marie Ollino, Valentin Kriivel, August Kalju, Johannes Kiindok, Juta Soovik, Friedrich Kruusmaa, Valeria Liik, Johan Knuut, Johannes Kreek, Hilda Tuusis, Clara Tuisk, Linda Tilling, Arvid Randes, Eduard Ohtra, Aglaida Teenus,Hella Aro, Gustav Spuhl, Ida Jakobson, Eliise Oengo, Johannes Ulm, Eduard Tui, Aleksander Samberk, Johannes Gjärdman, Joann Kivistu, Johannes Palm, Hilda Kaev, Elisabeth Priisner, August Tammeste, Priidu Lember, Julie Saar, Anton Vesterberg, Arvid Nyman, Johannes Dans, Herman Söderholm, Johannes Mikli, Arvo Raatma, Johannes Lillemets, Herman Timmermann, Pauline Pruel, Adu Andrea, Ernst Veidermann, Jüri Uustalu, Helene Hammermann, Johan Berggren, Johannes Kalff, Marie Kivarimees, Anders Vesterblom, Juho Haikonen, Aleksander Prikk, Johannes Lindvers.

Kokku seega 72 õpetajat Lääne- ja Hiiumaalt.

Tallinnas:

Tallinna linna II tüt. gümnaasiumi juhataja Aleksandrine Pedusaar, Tallinna Prantsuse lütseumi juhataja Viktor Päss, Tallinna linna vene ühisgümnaasiumi juhataja Aleksander Peškov, H. Kubu tütarlaste eragümnaasiumi juhataja Hans Kubu, Kaarli eragümnaasiumi juhataja Leopold Raudkepp, juudi eraühisgümn.: Evgeni Hildebrand, Sara Vilenski, Maria Hits, Tallinna vene gümn.: Sergei Schilling, Alma Riisberg, Sinaida Dormidontov, Aleksander Ignatjev, Ivan Larionov, Ivan Stepanov.

Nõmme Kivimäe algkool: Hilda Valder, Ida Maarla.

Narva ühisgümnaasiumis: Elisabet Kibbermann, Olga Lillioja, Valter Neumann, Marta Olev, Peeter Penna.

Saaremaa ühisgümn.: Evgenia Nurslandt, Nikolai Paivel, Aleksei Sepp.

Tartu õpetajatest on veel vanemateks õpetajateks kuulutatud arvates 1. augustist 1935. a. H. Treffneri eraalgkooli õppejõududest Kaarel Melso (Michelson), Ida-Hermeliine Riomar.

Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi tütarlastegümnaasiumi õppejõududest Drusilla Kann, Salme Kilkson, Paula Koppel, Evald Laanebek, Helmi Põld, Elisabeth Rijel, Helene Roorand, Albert Toim, Marie Tõnson, Karl Urm ja Elmar Valdas.

Tartu Naisühingu käsitöökooli õppejõududest Amanda Jasmin, Aleksander Remmel ja Anna Silvere.

Väike-Maarja ühisgümn. õpetaja Helmi Eller.

Narva vene ühisgümn. õpet. Evgenia Antropov.

Rakvere I algk. õpetaja Alfred Laansalu ja ühisgümn. õpet. Jaan Pakk.

Tallinna I tütarl. gümn. õpet. Maria Kaer.

Valga ühisgümnaasiumis: Friedrich Klement, Hermann Nopasson.

Saksa koolides: Tallinna linna saksa poegl. gümn. juhataja Jakob Hansen, Tallinna linna saksa tüt. gümn. juhataja Gustav Rosenberg, Tallinna saksa doomkooli juhataja Aleksander Vinkler, Tallinna linna saksa keskk. ja poegl. reaalgümn.: Bruno Hamann, Karl Steinberg, Paul Thomson, Tallinna saksa tüt. erakeskk., eragümn. ja linna saksa tütarl. gümn.: Klaudia Aristova, Eugen Wilde, Tallinna Doomkool: Arvid Hünerson, Herbert Kurberg, Hans Taube, Max Vichmann, Saksa avalik täiendusklass: Aline Hermann, Tartu 1. saksa ühishumanitaargümn. ja Tartu linna saksa keskkool: Erika Brosse, Viljandi saksa eratäiendusk. ja gümnas.: Rudolf Bong, Rakvere saksa erakeskk. ning eragümn.: Valter Holst, Kuressaare saksa erakeskkool ja eraühisgümn.: Eberhard Gundalin, Gustav Küllmann, Võru saksa eratäiendusklass: Leeni Sirk, Pärnu saksa erakeskkolis: Max Aschkevitz, Karl Pfundt, Karl Schmidt, Valdemar Thomson, Rakvere Zeeh eraalgkoolis, keskkoolis ja gümnaasiumis: Henriette Raudkepp, Elisabeth Dahlmann, Egon Pallon.

Veel kaitseväeteenistuse aja arvestamisest teenistusaastate hulka.

Teenistusvanuse tasu arvestamisel võetakse too aeg lisaks õpetajana töötatud ajale. Kui siin aga järjekindel olla, siis peaks tollest ajast ka üks rakukene saama vanemõpetajaks ülendamise tingimuste hulgas.

Nende ridade seadjal võibolla on see minalik vaade, aga näitena märkida ehk väärib siiski: algasin oma koolivennaga ühel ajal õpetaja tööd. Vahepeal mina teenisin oma kaitseväelist sundaega ühe aasta, koolivend aga kehvema tervise tõttu sellest vabanes. Tema on nüüd õpetajana töötanud üheksa aastat ja leidsin ta nime ülendatute nimestikus, minul on õpetajatööd tehtud ainult kaheksa aastat ja puuduv üheksas mitte minust olenevalt ära jäänud. On nüüd minu, ühiskonnale ohverdatud, aasta vähem tähtis, et ma sellepärast ei pääsenud vanemõpetaja kandidaatidegi hulka?

Kibemeelne,
kuid mitte koolivennale.

„Õpilaslehe" toimetuse kolleegium.

Istuvad vasakult paremale: J. Kõks, sport; A. Jaanisto, välismaa kirjavahetus; M. Nurmik, peatoimetaja; M. Kangro-Pool, tütarlaste- ja hõimuosa; E. Tõnisson, talitusjuht; L. Raud, tütarlaste osa.

Seisavad: Ed. Tasa, toim. sekr. ja noorte looming; A. Peerna, illustraator; A. Freiberg, populaarteadus; M. Avarsoo, joonealune; V. Lang, mõistatused; M. Vokk, käsitöö; R. Siider, reporter.

„Õpilaslehte" hõimupäevaks Soome.

Tartu linna koolivalitsus saatis 200 eks. „Õpilaslehte" soome koolinoortele hõimupäeva puhul väljajagamiseks.

Üks töökitli paremusi

Ühe lapsevanema põhjendus lastevanemate koosolekul

Töökitli tarvitamine levineb järjest suurema hulga töötava rahva keskel. Mitte üksnes musta töö tegijad ei tunne selleks tarvidust, vaid ta on saanud tunnustuse ka vaimutööliste ja kantseleiametnikkude peres. Järg on jõudnud isegi algkooliõpilaskonda. Esialgu küll vist mõõduandvalt ainult linnades. Aga juttu tehakse ka maaalgkoolides sellest ning kitli tarvitamine osutub siingi vägagi vajalikuks. Jättes kõrvale kitli praktilised väärtused puht majanduslikust seisukohast vaadatuna, tahan peatuda ühel huvitaval väitel, mis toodi esile meie kooli lastevanemate koosolekul.

— Lapsed on iseendast väga halb rahvas — algas kõneleja. — Nad ei tunne seda piiri, mis maksev suurte ühiskonnas üksteisega käitumisel ja üksteise isiklike asjade arutamisel. Suured ei näita kunagi üksteisele paratamatute puuduste puhul sõrmega ega asu üksteise häbistamisele. Lastele on see aga väga meeldivaks tegevuseks. Kui magusalt asuvad nad mõne lapitud kaasõpilase ümber, et vaadata igat lappi eri märkuse ja ja üldise pilkava naeruga. Mõnus on neil tunda, kui „lapikeetska" arglikult taandub kuhugi nurka, julgemata sealt kunagi astuda teiste keskele täisväärsena. Või kui osutub mõnel julgemal lapitul enese kaitseks välja astuda, siis püütakse see kiiremas korras nii vaikseks teha, et kaitsjal selleks isu kaob. Õpetaja silm ei näe kõiki pilkenooli, mis sihitud „lapikeetskade" vastu, ta ei suudagi seda haava, mille tekitanud pilkajate märkused, nii kinni õmmelda, et armi ei jääks. Lapitud riietega õpilane võib saada eluajaks koolist omale niisuguse annuse alaväärsuse tunnet, et see seob kogu tema tegevust tulevikus. Neist kasvavad elu kolmanda klassi reisijad, kes kunagi ei julge midagi olla, kelle ettevõtted alati kipuvad äparduma, ja kes tihti heidavad endale ette, et nad elavad.

Võib kujuneda ka teisiti. Hirmul olles teiste pilke puhul kasvab lapses viha, mis kallatakse välja õige robustilt: sõimu, ähvarduse ja kaklusega. Robustne väljendus on alateadlikult valitud olemasoleva hirmu varjendiks. Valimata sõnade ja tegude taga peitub alati suur argus, halb enesetunne ja alaväärsuse kompleks. Lapitud riided aga on meie oludes paratamatud. Samuti paratamatuks kaaslaseks jääb pilge nende kohta. Töökitli tarvitusele võtuga kaovad „lapikeetskad". Õpilased näevad endid ühises riietuses üheväärsetena ja palju halbu järeldusi jääb sellega tulemata.

Lapsevanemad otsustasid võtta tarvitusele töökitlid. **R. T.**

Rakvere Õp. Ühingu uus juhatus

jagas omavahel ametid järgmiselt: esimees A. Nõmmaru, abi J. Lindman, sekretär A. Laansalu, abi A. Liiv; kassahoidja Tinnuri, abi Bergman ja ametita juhatuse liige Jõgis.

Minu suvine elu

Veste.

Nüüd minagi võin juba vabamalt hingata, palk on kergitatud mu unistuste tasemele — 10 tuhandeni. See on see maakoolmeistrite palgaseaduse keemispunkt, kõikide aegade kõige kõrgem ülemmäär; see on see sulamis- või külmumispunkt, armetu maakoolmeistri liimukalik venimine, lausub keskmiste kihtide kõrguste kõrkus. 10 tuhat — päh! Sandile korraks suutäieks süljata! — Kuid ma olen rahul sellegagi. Sest oma kolleegide silmis ma olen kahe tuhande võrra tõusnud, ja see maksab ka midagi. Mis sest, et nüüd mu ees, taga ja kõrvalgi ihutakse hambaid, kaikaid ja muid kaelavääname kurikaid, et mind kukutada ja ise või oma sõpra mu asemele upitada, kuid ma olen siiski õnnelik. Milline tormijooks juhatajakohale! Suvel kursustel muud ei kuulegi, kui juhatajakoht ja juhataja. Mina juhataja, sina juhataja ja tema juhataja — nagu esperanto keel: ei käänamist, ega väänamist — kõik puha täisverd juhatajad! Ja neid sõimu- ja ähvarduskirju, mida sajab nagu pambuse pilliroovarrest: ära sina kandideeri, sul juba endal juhatajakoht olemas — mina tahan ka juhatajaks. Kui juhatajaks, siis juhatajaks. Avame valda senise 6-komplektilise algkooli asemele 6 ühekomplektilist külakooli, siis on kõikide soovid igakülgselt rahuldatud: kus saun, seal sadam, kus kool, seal koolmeistreid enam ei ollagi — kõik puha omaette isekad ekshertsogid koolidirektori näol. Ja asi vask ning vaderid valitud.

Ma tahtsin aga rääkida oma kuldsest elust. See on sedamoodi, et on ikka kuldne küll. Kadestavad teised kõik puha. Külavaderid ja oma kolleegidki. Ja mis siis viga elada, kui oled kõikide keskendatud keskpunktiks, või nagu räägib seda külakeelte harmoonia — keelepeksu ketramismasinas. Oli siis nii, et kutsuti mind kuhugi vaderiks või nii, et nüüd oma valla tähtsam tuus ja puha, et nüüd igamees loeb nagu käegakatsutavaks kohuseks, paluda külla ka koolmeistrite koolmeistrit, s. t. juhatajat või direktorit. Läksingi ja oma parimas vastmuretsetud mundris uue palgaseaduse alusel katsusin kombe ja kirikukirjade kohaselt väärikalt esineda, et mitte sattuda sõimu või nonde ananüümsete salakaebekirjade killavoori kabjahoopide alla, mis nüüd kindlasti vist veel sagenevad, eelmisile lisaks. Ei joonud ma siis tilkagi viina, õlleklaasigi ei võtnud vastu, muist jookidestki muiates mööda minnes. Kus pistsid siis mind nöökama ja naakima, et tohoh, urjah kurjavaimu, uhke või, et saunikupereemanda või -prouaga ei sobi enam sugugi ja popsitaluperemeheltki ei võta pitsi piiritüli lahenduseks vastu. Nii nad praalisid ja sõitlesid palju veel pärast pidugi, 2—3 nädalat meeles pidasid, kuni uuesti kukkusin kuhugi — pulma. Võtsin pitsi ja pidasin aru, õgvendasin õlut ja õhkasin peiupoisile kaasa, — üldse olin nii nagu teisedki, vähemalt püüdsin olla nii, et kellelgi ei oleks ütlemist ega saianaistelgi sõitlemist. Kuid kus sa sellega! Juba ärkaval aovalgel jutt külas kui karvane ketikoer, et koolmeister lakkuvat, laaberdavat ja latravat nagu lamedakslöödud laadamustlane, ei olevat haridusest enam hõngugi man ega juures juhataja kuldkollast aupaistet. Jälle häda! — Viskasin siis kõigele käega ja läksin niidule niitma heina, et las hauguvad, küll viimaks vakka jäävad! Mul on nimelt oma kolmandikvakamaa suurune maatükk, sellest pool kooliaia all, pool isiklikke kapsapeenraid ja ülejäänud poole peal kasvab kadakaid ja kidurat kuluheina. Niidan ja nohisen nii mõnusalt enda ette, kui korraga silman paari noorhärrat naaberkülast. „Jõudu töötajale!" hüüavad nad juba eemalt. „Olete aga ahneks läinud, va kallis veli. Nagu palka pisut kergitati, nii isegi vestiväel lisa soetama kukute. Kas kondid ei kibele ka või muidu vähe vildak ei näi, kui koolijuhataja, lisaks lamedale leivapätsile, tahab töötatöölise katsekakkugi kõrist alla kugistada. Ei lähe, kui rikkus Riia poole kipub. Olge omadega rahul." Ja läksid.

Viskasin vikati varna, käänasin kepi kaenlasse ja kõndisin koplisse kaema kodumaa kauneid kaski, kuulama kuldnokkade kurbtõsist lahkumislaulu ja imetlema septembripäikese lõõmavat soojust ja kuumust. Kopli kõrval kihvatas tööväli põllul nagu karu pärast äikeselööki. „Teistel tuline rutt, et tulla veel kuidagi toime oma tahajäänud töödega, tema aga issanda imetluseks ja ristirahva hirmutuseks jalutab logelejana ringi nagu oleks inimene loodud maailma higi ja vaevata. On aga üks viigipuu," (— kõik see käis ikka minu kohta —), „nagu metsmaasika maiustis moosipurgis — ei temal kõlba kätt painutada töö poole! Tulgu aga kord tugevamad tuuled, küll kaeme, kelle poole koolijuhataja koht hakkab kalduma: kas sellise vedelvorsti poole või kellegi kindlama kaissu. . ."

Mis te arvate, mida teen ma nüüd? — Ma loen troostiks meieisa palvet — ei, „Halbikära Hanssu" vanast Kampmannist. **Jorh.**

Eliisabet Tamm'e

sünd. 1. oktoobril 1901. a.
surn. 21. oktoobril 1935. a.

mälestab
Tallinna Õpetajate Selts

Õp. Eliisabet Tamm surnud.

Pika ja vaevarikka haiguse tagajärjel lahkus elavate kirjast 21. oktoobril Tallinna linna 21. algkooli õpetaja Elisabet Tamm, jättes leinama abikaasa ja 3 alaealist last. Kadunu muldasängitamisest Rahumäe kalmistule 23. oktoobril võttis osa arvukas Raua tänava algkooli õpilas- ja õpetajaspere, samuti hulk leinajaid sõpru ja tuttavaid teistest koolidest.

Vana laulumees vaikis . . .

Suri Otto Ruut

21. oktoobril suri vaikselt oma kodus Tõrvas rahvusliku tõusuaja tegelasi, end. Vana-Vändra algkooli juhataja Otto Ruut 67-aastaselt. Kadunut jäi leinama 8 last, kellest 2 poega on juba ise koolijuhatajad. Kodunu oli tuntud laulumehena kaugemalgi, kes laulupidude isa Kannu kõrval osa võtnud kõigist eesti üldlaulupidudest, esimesest küll alles sülelapsena, kuid hiljemalt juba lauljana ja koorijuhina.

Pikemat aega töötas kadunu Vana-Vändra algkooli juhatajana, juhatades korraga kolme koori. Sageli tuli tal kooride jaoks ka ise laule luua. Kadunut jäid leinama lapsed, endised õpilased ja hulk sõpru.

P. Pedissonile püstitatakse mälestusmärk

Surnud Kadrina koolimehe P. Pedissoni mälestusmärgi püstitamiseks otsustas Virumaa Õpet. Liidu asemikekogu määrata 35 krooni toetust.

Tartu uudiseid

Huvitav kooliraamatute näitus Tartus.

Tartu Õpetajate Seltsi algatusel korraldatakse Tartus reedel, 25. okt. Seltsi uutes ja avarates ruumides raamatu-aasta puhul kooliraamatute ja pedagoogilise kirjanduse näitus ühes vastavate ettekannetega. Pedagoogilise kirjanduse minevikust ja praegusest olukorrast kõnelevad koolijuhataja Juhan Tork ja mag. A. Elango.

Kooliraamatute ja pedagoogilise kirjanduse näitus on lokaalne, s. t. et näitusel saavad esineda vaid need autorid, kes kuuluvad Tartu õpetajate perre. Nagu esialgsetest kokkuvõtetest nähtub, on õpperaamatute autoreid Tartus 50 ümber. Mõnel nendest (nagu M. Kampmann jt.) on ilmunud päris arvukas kogu raamatuid.

Kooliraamatute näitusel on väljapanekuid ka meie esimestest õpperaamatutest, mis üksikutel õpetajatel veel alles. Selliselt tohiks näitus päris huvipakkuv olla.

1905. a. ohvrite mälestamine koolides

29. okt. korraldatakse Tallinnas Uuel turul mälestusaktus 1905. a. mässuohvrite mälestamiseks. Sama päeva ennelõunal korraldatakse ka koolides vastavasisulisi mälestusaktusi. Oleks soovitav, et ka väljaspool Tallinna asuvad koolid ei laseks päriselt tähelepanematult mööduda seda verega ajaloosse kirjutatud päeva.

Tartus on suurenenud heade õpilaskorterite protsent.

Tartus lõpeb klassijuhatajate poolt õpilaskorterite külastamine oktoobri lõpuks. Kuna esialgselt nõuti, et õpetajad peavad õpilaskorterite põranda pindala mõõtma, korteri sisustuse ja puhtuse numbrisüsteemis hindama jne., siis loobuti nüüd sellest, kuna sellised nõudmised tekitasid õpetajate keskel pahameelt.

Esialgsete kokkuvõtete järele on Tartus häid õpilaskortereid 30, rahuldavaid 58 ja halbu 12 protsenti. Möödunud aastaga võrreldes on halbade korterite protsent kolme võrra vähenenud.

Vanemuine kasvatab õppivast koolinoorsoost uut teatrirahvast.

Tartut peetakse koolilinnaks. Ja seda kahtlematult täie õigusega. On seal ju peale kõrgema haridusetempli hulk keskkoole, algkoole ning rida kutsekoole.

Seni aga suudeti koolinoorsoole vähe pakkuda meelelahutuslikus osas. Jäid järele vaid koolipeod ja üksikud filmid, mida õpilastele soovitati.

„Vanemuise" teater aga ei teinud peaaegu väljagi, et arvukas õppiv noorsugu januneb teatri järele. Kui korraldatigi paar etendust aasta jooksul, siis kandsid need rohkem juhuslikku ilmet.

Käesolevast sügisest tahab „Vanemuine" aga kõigil aladel uusi sihtjooni püstitada ja teatrielu igat viisi ergutada. Tahetakse koguni meie õppivast noorsoost kasvatada uut teatrirahvast, kes jääks ka edaspidi teatrisõbraks. Nii on korraldatud juba rida lasteetendusi, peale selle antakse odavaid pääsmeid täiskasvanuile määratud etendusile, mis õpilasile vaatamiseks sobivad ning milledel kasvatav ja positiivne tendents. Pääsmed maksavad ühes riidehoiuga 10, 20 ja 30 senti.

Esimesed sellised katsed on annud igatahes häid tulemusi. Õpilased on väga elavalt võtnud osa ka täiskasvanuile määratud etendusist.

Usupuhastuse püha ja asemikekogu koosoleku tõttu ilmub järgmine „Õpet. Lehe" number **laupäeval, 2. novembril.**

Toimetusele saabunud kiri.

Lp. „Õpet. Lehe" toimetus.

Palume Teie lp. lehes ruumi alljärgnevale väljavõttele Sangaste Õpetajate Seltsi erakorralise peakoosoleku protokolilist nr. 11, 20. augustil 1935. a. Tsirguliina algkooli ruumes.

„4. Jaan Henriksonilt on Sangaste Õp. Seltsi juhatus pärinud kirjaga 29. märts. nr. 7 seletusi tema kutse-eetilise tegevuse kohta, samuti on teda kutsutud kahel korral S. Õ. S. koosolekule, kus on olnud harutusel tema tegevus, kuid J. Henrikson pole reageerinud vastavaile kutsetele ja tema poole pöördumisele ning on jätnud sellega tema tegevuse kohta tõstetud süüdistused ümberlükkamata. S. Õp. Seltsi erakorraline peakoosolek leiab, et Jaan Henriksoni tegevus on hukkamõistetav, sest 1) H. Kõomäe seletus S. Õ. Seltsile 16. 2. 1935. a. tõendab Jaan Henriksoni suurt kutse-eetilist eksimust. 2) Jaan Henrikson teadliku ja organiseeritud õpetajana pidi reageerima oma seltsi sammudele ja eriti süüdistusile, mis puutuvad tema kui ka seltsi ausse. Arvestades neid põhjusi S. Õ. Selts oma põhikirja järgi mõistab tema kutse,eetilise tegevuse hukka ja heidab oma seltsi liikme Jaan Henriksoni Sangaste Õpetajate Seltsist välja.

Otsus teatada Jaan Henriksonile, H. Kõomäele, Helme Õpetajate Ühingule ja avaldada „Õpetajate Lehes".

Allkirjad.

Väljaandja:
Ühist. Kirjastusühing „Õpetaja"
Vastutav toimetaja: V. Horm
Eesti Ühistrükikoda, Tallinnas 1935

Koolitunnistusi, hoolekogu aruandeid, puudunud päevade jne. plankette
trükib, pakub ja saadab odavasti kätte
S. SONGI
trükikoda ja raamatukauplus
Võrus, tel. 130

PROTESTANTLIK MAAILM.
Vabameelne usuline ajakiri.
Ilmub kord kuus (16 suurt lehekülge).
Vastutav toimetaja: Iisaku õpetaja Woldemar Kuljus.
Maksab 2 krooni aastas ühes kojusaatmisega. Kõik seni ilmunud 12 aastakäiku brošüüritult korraga tellides 15 krooni.
Talituse aadress: Püha-Vaimu kiriku kantselei Tallinnas.
Soovitav Eesti usuõpetajatele koolides.
Algkooliõpetaja Artur Rõõm kirjutab ajakirja üle: „Parima nõuandjana, allikana tuleb soojalt soovitada „Prot. Maailma", mis ilmub 13 aastat". — „Ajakiri leidku heatahtlikku vastuvõttu usuõpetajate peres, kus tarvis vaimu ja vaimustust, mis sütitab mõtteid tegudeks."

Ed. KANA
EHTE- JA PLAKATKIRJA
tabellehed
Komplekt 25 senti
PEALADU
K. K.-Ü. „TÖÖKOOL"
Tallinn
V. Roosikrantsi 5
Tel. 462-56

Uudis õpilastele.
Ilmus müügile
Ed. Kana ja R. Kuma poolt koostatud
Transporant-eeskiri
HIND 5 SENTI
Sisaldab vihulehe suuruse transporandi ühes ministeeriumi poolt maksmapandud käekirja eeskirjadega ja redissule plakatkirja näidetega.
PEALADU
K.-Ü. „TÖÖKOOL"
Tallinn, V. Roosikrantsi 3, telefon 462-56.

Ilmusid müügile
HSM-i poolt normitud õpilaste käekirja
seinatabelid
suurus 70 × 100
1. Püstpaiskiri
2. Kaldpaiskiri
Hind papile kleebitult à 1 kroon.
K. k.-ü. „Töökool"
Tallinnas, V. Roosikrantsi 3
Rakveres, Tallinna t. 32